

Nieuwe onderwijskwalificaties Dierenverzorgingstechnieken en Printmediatechnieken

*Advies over het voorstel voor nieuwe onderwijskwalificaties
Dierenverzorgingstechnieken en Printmediatechnieken en
voor actualisering van de bestaande
onderwijskwalificaties/structuuronderdelen Dierenzorg, Plant,
Dier en Milieu, Plant-, Dier- en Milieutechnieken, Printmedia
(3de graad), Printmedia (2de graad) en Grafische Technieken*

Vlaamse Onderwijsraad
Koning Albert II-laan 37
BE-1030 Brussel
T +32 2 219 42 99

www.vlor.be
info@vlor.be

Advies op vraag van Agentschap Hoger Onderwijs, Volwassenenonderwijs,
Kwalificaties en Studietoelagen op 12 mei 2022

Uitgebracht door de Raad Secundair Onderwijs op 9 juni 2022 met eenparigheid van
stemmen

Vorbereiding: werkgroep Erkenning secundair onderwijs op 25 mei 2022 onder
voorzitterschap van Saskia Lieveyns

Dossierbeheerder: Marleen Colpin

Inhoud

1	Situering.....	2
2	Criteria.....	2
	Voor onderwijskwalificaties	2
	Voor structuuronderdelen die niet of niet automatisch tot een onderwijskwalificatie leiden ...	3
3	Algemeen	4
4	Dierenverzorgingstechnieken, Dierenzorg en Plant, Dier en Milieu(technieken).....	4
5	Printmedia(technieken) en Grafische Technieken.....	5
	Bronnen.....	8

1 Situering

Het Agentschap voor Hoger Onderwijs, Volwassenenonderwijs, Kwalificaties en Studietoelagen (AHOVOKS) werkt op eigen initiatief of op verzoek van belanghebbenden voorstellen uit voor onderwijskwalificaties en voor structuuronderdelen die niet of niet automatisch tot een onderwijskwalificatie leiden. Vervolgens legt AHOVOKS de voorstellen ter advisering voor aan de Vlor.^{1 2}

Dit advies gaat over de voorstellen voor een nieuwe onderwijskwalificatie Dierenverzorgingstechnieken, op vraag van enkele scholen, en een nieuwe onderwijskwalificatie Printmediatechnieken, op vraag van de sector, en voor de bijbehorende actualiseringen van inhoudelijk verwante onderwijskwalificaties en structuuronderdelen.

Het advies van de Vlor vormt de basis voor het erkenningsadvies dat AHOVOKS vervolgens opmaakt en voorlegt aan de minister bevoegd voor Onderwijs en Vorming. Die beslist finaal of de nieuwe onderwijskwalificatie er komt.

2 Criteria

Voor de beoordeling van de aanvraag baseert de Vlor zich enerzijds op de criteria uit de regelgeving.

Voor onderwijskwalificaties

De Vlor geeft volgens het besluit van de Vlaamse Regering³ advies over alle criteria behalve 3°. In het voorstel heeft AHOVOKS elk criterium afgetoetst.

- 1° de benaming en het niveau;
- 2° de aanvragers en de actoren die bij de opmaak betrokken zijn;
- 3° de onderwijsdoelen waaruit de onderwijskwalificatie is samengesteld met toepassing van artikel 14 van het decreet van 30 april 2009, meer bepaald:
 - a) de decretale eindtermen;
 - b) in voorkomend geval: de decretale specifieke eindtermen of, bij ontstentenis, een beschrijving van de vooropgestelde specifieke eindtermen;
 - c) in voorkomend geval: de competenties van de erkende beroepskwalificaties of deelkwalificaties;
- 4° de benaming en het niveau van de erkende beroepskwalificatie(s) die in voorkomend geval deel uitmaken van de kwalificatie;
- 5° ter uitvoering van en overeenkomstig de toepassing van de criteria, vermeld in artikel 15, tweede lid van het decreet van 30 april 2009:
 - a) de maatschappelijke, economische of culturele behoefte;

¹ Vlaams Ministerie van Onderwijs en Vorming (2014, 31 januari). [Besluit van de Vlaamse Regering houdende de uitvoering van het decreet van 30 april 2009 betreffende de kwalificatiestructuur, wat betreft de erkenning van onderwijskwalificaties van niveau 1 tot en met niveau 4 en tot wijziging van het besluit van de Vlaamse Regering van 11 januari 2013 houdende de uitvoering van het decreet betreffende de kwalificatiestructuur van 30 april 2009 inzake de erkenning van onderwijskwalificaties voor het secundair na secundair onderwijs en het hoger beroepsonderwijs.](#)

² Vlaams Ministerie van Onderwijs en Vorming (2007, 3 augustus). [Besluit van de Vlaamse Regering van 6 juli 2007 tot vaststelling van de indienings- en adviseringsprocedure voor voorstellen van nieuwe structuuronderdelen in het secundair onderwijs dat niet of niet automatisch tot een onderwijskwalificatie leidt.](#)

³ Zie voetnoot 1: artikel 5

- b) de onderwijskundige en opvoedkundige context: de aansluiting bij de doelgroep, het bieden van een duidelijke finaliteit zijnde de arbeidsmarktgerichtheid en/of de doorstroomgerichtheid, de mate waarin leermotivatie gestimuleerd wordt;
- c) een inschatting van de instroom;
- d) een inschatting van de uitstroom;
- e) de noodzakelijke materiële en financiële middelen en expertise;
- f) de noodzakelijke samenwerking, als die vereist is;
- g) de beschrijving van de plaats in de opleidingsstructuur, de vereiste voorkennis en een inschatting van de wenselijkheid van een aanbodbeperking;
- 6° de beschrijving van het verschil in inhoudelijke invulling van de onderwijskwalificatie tegenover en de eventuele samenhang met andere voorstellen van onderwijskwalificaties en met erkende beroeps- en onderwijskwalificaties;
- 7° welke onderwijskwalificatie of kwalificaties in voorkomend geval vervangen worden.

Voor structuuronderdelen die niet of niet automatisch tot een onderwijskwalificatie leiden

De Vlor geeft volgens het besluit van de Vlaamse Regering⁴ advies over alle criteria. In het voorstel heeft AHOVOKS elk criterium afgetoetst.

- 1° de maatschappelijke, economische of culturele behoefte;
- 2° de invulling: de onderwijsdoelen voor het structuuronderdeel in kwestie die worden vooropgesteld of zijn vastgelegd met toepassing van de vigerende regelgeving over onderwijsdoelen, rekening houdend met de plaats van het structuuronderdeel in kwestie in de opleidingsstructuur;
- 3° de onderwijskundige en opvoedkundige context: de aansluiting bij de doelgroep, het bieden van een duidelijke finaliteit, namelijk de arbeidsmarktgerichtheid en/of de doorstroomgerichtheid, de mate waarin leermotivatie gestimuleerd wordt;
- 3°/1 de beschrijving van het verschil in inhoudelijke invulling van het nieuwe structuuronderdeel ten opzichte van al bestaande structuuronderdelen;
- 4° een inschatting van de instroom;
- 5° een inschatting van de uitstroom;
- 6° de noodzakelijke materiële en financiële middelen en expertise;
- 7° de noodzakelijke samenwerking, als die vereist is;
- 8° in voorkomend geval de vereiste voorkennis;
- 9° ...
- 10° het structuuronderdeel of de structuuronderdelen die in voorkomend geval vervangen worden.

Anderzijds hanteert de Vlor als criteria de doelstellingen en principes die de overheid vooropstelde voor de modernisering van het studieaanbod en die de Vlor ook toepaste in zijn advies over de matrix:⁵

- Het studieaanbod is **transparant**: domeinen en finaliteiten vormen het ordeningskader. Alle studiedomeinen komen evenwaardig aan bod, met het hele spectrum aan studierichtingen en finaliteiten in elk domein. De ordening van het studieaanbod biedt een beter zicht op de plaats van een studierichting, ook in functie van de schoolkeuze;
- Het studieaanbod is **rationeel**: waar nodig ontstaan nieuwe studierichtingen, verdwijnen studierichtingen en worden studierichtingen samengevoegd. Studierichtingen zijn breed programmeerbaar en er blijft plaats voor nichestudierichtingen;

⁴ Zie voetnoot 2: artikel 5

⁵ Vlaamse Onderwijsraad, Raad Secundair Onderwijs. [Advies over de modernisering van het studieaanbod in het secundair onderwijs](#), 21 februari 2017.

- De modernisering van het studieaanbod en de nieuwe ordening ervan zorgen voor de *herwaardering van het technisch georiënteerd onderwijs*;
- Het studieaanbod zorgt voor een *getrapte studiekeuze*;
- Het studieaanbod is een *instrument tegen de waterval*;
- Het studieaanbod biedt *ruimte voor scholen*.

De Vlor past de criteria gezamenlijk toe en gaat in het vervolg van het advies niet systematisch in op elk criterium.

3 Algemeen

Voor beide aanvragen is de aanleiding een vastgestelde leemte in de matrix van het studieaanbod voor het gemoderniseerd secundair onderwijs in de derde graad dubbele finaliteit tso. De modernisering van de derde graad gaat in op 1 september 2023.

AHOVOKS heeft beide aanvragen vertaald in een voorstel van nieuwe onderwijskwalificatie. Om die nieuwe onderwijskwalificaties met dubbele finaliteit duidelijk te profileren en positioneren ten opzichte van de bestaande onderwijskwalificaties met finaliteit arbeidsmarkt, wordt ook een actualisering van die laatste voorgesteld. Tegelijkertijd heeft de invulling de nieuwe en geactualiseerde onderwijskwalificaties voor de derde graad impact op de inhoudelijk verwante onderliggende studierichtingen in de tweede graad, volgens het principe van indalende competenties, waardoor die invulling ook geactualiseerd moeten worden.

De Vlor bespreekt in dit advies de voorstellen voor de derde graad en maakt een onderscheid tussen de voorstellen voor nieuwe en geactualiseerde onderwijskwalificaties. Het is evident dat het advies voor de tweede graad in dezelfde lijn ligt.

4 Dierenverzorgingstechnieken, Dierenzorg en Plant, Dier en Milieu(technieken)

De adviesvraag bevat voorstellen voor:

- een *nieuwe* onderwijskwalificatie Dierenverzorgingstechnieken (3de graad dubbele finaliteit tso);
- een *actualisering* van de onderwijskwalificatie Dierenzorg (3de graad arbeidsmarktfinaliteit bso);
- een *actualisering* van het structuuronderdeel Plant-, Dier- en Milieutechnieken (2de graad dubbele finaliteit tso);
- een *actualisering* van het structuuronderdeel Plant, Dier en Milieu (2de graad arbeidsmarktfinaliteit bso).

De aanvraag voor de nieuwe onderwijskwalificatie 'Dierenverzorgingstechnieken' werd ingediend door zeven scholen die een opleiding 'Dierenzorg' en 'Dier- en Landbouwtechnische Wetenschappen' aanbieden. Dierenzorg (arbeidsmarktfinaliteit) is een niche-opleiding en het is de bedoeling dat ook voor de nieuw aangevraagde studierichting een aanbodbeperking zou gelden.

De aanvragers anticiperen op de behoefte van leerlingen om in de derde graad dubbele finaliteit een richting te kunnen kiezen die aansluit bij hun profiel en interesse.

De sector van dierenzorg en dierenwelzijn is een sterk groeiende sector. We zien de dierensector evolueren naar twee pijlers: die van de landbouw en die van de dierenzorg/dierenwelzijn. Dat maatschappelijk gegeven vertaalt zich in verschillende leerlingenprofielen met een eigen opleidingsbehoefte. Momenteel is enkel voor de pijler landbouw een opleiding voorzien in de matrix voor de derde graad dubbele finaliteit. Er is geen pendant waarin het verzorgende aspect centraal staat.

Leerlingen met interesse voor dierenwelzijn en -verzorging, voornamelijk leerlingen die in de tweede graad de richting Plant-, Dier- en Milieutechnieken (dubbele finaliteit) volgen, kunnen momenteel, als zij hun studietraject willen vervolgen volgens hun interesse, enkel kiezen voor Dierenzorg in de derde graad. Daardoor worden hun mogelijkheden om daarna een professionele bacheloropleiding te volgen, beperkt. Bovendien heeft de dierenzorgsector naast uitvoerende profielen ook hoger opgeleide profielen nodig.

De Vlor erkent de nood aan de nieuwe onderwijskwalificatie in het belang van de leerlingen en kan zich vinden in de invulling van het specifiek en beroepsgericht gedeelte van de onderwijskwalificatie. De raad geeft dan ook een gunstig advies voor het voorstel voor de nieuwe onderwijskwalificatie Dierenverzorgingstechnieken.

Aangezien de beroepskwalificatie 'Dierenverzorger' uit de onderwijskwalificatie Dierenzorg wordt overgenomen in Dierenverzorgingstechnieken, is het ook logisch dat er een actualisering van het beroepsgericht gedeelte van Dierenzorg nodig is. Dat kan gebeuren door de beroepskwalificaties 'Assistent dierenverzorger' en 'Onderhoudsmedewerker' op te nemen in de bestaande onderwijskwalificatie. Daarover bestaat consensus tussen AHOVOKS, de aanvragers en de onderwijsverstrekkers.

De Vlor volgt het voorstel voor de geactualiseerde onderwijskwalificatie Dierenzorg en geeft een gunstig advies.

Ook voor de voorstellen voor de actualisering van de studierichtingen Plant-, Dier- en Milieu(technieken) in de tweede graad geeft de Vlor een gunstig advies.

5 Printmedia(technieken) en Grafische Technieken

De adviesvraag bevat voorstellen voor:

- een *nieuwe* onderwijskwalificatie Printmediatechnieken (3de graad dubbele finaliteit tso);
- een *actualisering* van de onderwijskwalificatie Printmedia (3de graad arbeidsmarktfinaliteit bso);
- een *actualisering* van het structuuronderdeel Grafische Technieken (2de graad dubbele finaliteit tso);
- een *actualisering* van het structuuronderdeel Printmedia (2de graad arbeidsmarktfinaliteit bso).

In dit geval werd de aanvraag voor de nieuwe onderwijskwalificatie ingediend door de grafische sector. De hoogtechnologische evoluties in de sector creëren een nood aan voldoende hoog opgeleide profielen, waaraan niet tegemoet gekomen wordt met enkel de bestaande onderwijskwalificatie Printmedia (arbeidsmarktfinaliteit). De sector vraagt om ook een richting Printmediatechnieken in de dubbele finaliteit te voorzien, die opleidt tot profielen die, naast de uitvoerende processen van drukken en drukafwerking, ook inzicht hebben in processen, die processen kunnen aan- en bijsturen en die zich voldoende zelfstandig nieuwe evoluties kunnen

eigen maken. Bovendien heeft de grafische sector een groot aantal oudere medewerkers, waardoor de nood aan afgestudeerden groot is.

De Vlor erkent de nood aan de nieuwe onderwijskwalificatie en ziet ook voldoende potentiële instroom voor de dubbele finaliteitsrichting, die bovendien alle perspectieven open houdt op een vervolgopleiding in het hoger onderwijs. De Vlor kan zich vinden in de invulling van het specifiek en beroepsgericht gedeelte van de onderwijskwalificatie. De raad geeft dan ook een gunstig advies voor het voorstel voor de nieuwe onderwijskwalificatie Printmediatechnieken en voor de actualisering van de studierichting Grafische technieken in de tweede graad.

Dat ligt anders voor het voorstel van actualisering van de onderwijskwalificatie Printmedia. Voor de Vlor volgt die actualisering niet logischerwijze uit de oprichting van de nieuwe onderwijskwalificatie Printmediatechnieken. Een actualisering is niet nodig en niet wenselijk om diverse redenen. We gaan daar verder op in.

De aanvragers hebben bij hun voorstel geen vraag gesteld naar een actualisering van de arbeidsmarktcomponent. Het verschil tussen de dubbele finaliteit en de arbeidsmarktfinaliteit wordt niet – uitsluitend – gemaakt door verschillende beroepskwalificaties, maar door het geheel van de vorming: studierichtingen dubbele finaliteit hebben een sterkere basisvorming dan hun arbeidspendant. Bovendien hebben ze specifieke eindtermen in functie van doorstroom naar een (beperkt) aantal professionele bacheloropleidingen.

Ter info:

- De huidige beroepskwalificaties in de onderwijskwalificatie Printmedia:
 - Productieoperator drukken in de printmedia (VKS niveau 4),
 - Productieoperator drukafwerking in de printmedia (VKS niveau 4).
- De beroepskwalificaties in voorgestelde actualisering:
 - Productiemedewerker drukken in de printmedia (VKS niveau 2),
 - Plaatser sign en belettering (VKS niveau 3),
 - Operator print- en freesmachines (VKS niveau 4).

VKS verwijst naar De Vlaamse kwalificatiestructuur, die alle kwalificaties verzamelt op 8 niveaus.⁶

In het voorstel wordt ‘Productieoperator drukken in de printmedia’ (VKS niveau 4) vervangen door ‘Productiemedewerker drukken in de printmedia’ (VKS niveau 2). Dat betekent de facto een ambitieverlaging voor de leerlingen van de derde graad arbeidsmarktfinaliteit dual.

Het voorstel om ‘Productieoperator drukafwerking in de printmedia’ (VKS niveau 4) te schrappen is merkwaardig, aangezien het net profielen betreft die gegeerd zijn, waardoor de functies heel moeilijk ingevuld geraken.

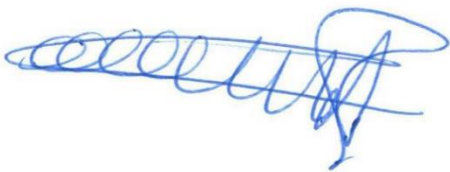
In het voorstel wordt ‘Plaatser sign en belettering’ (VKS niveau 3) toegevoegd. De Vlor meent dat er voldoende ruimte is in ‘Productieoperator drukken in de printmedia’ en zeker in ‘Productieoperator drukafwerking in de printmedia’ om aan die aspecten te werken. Opname van een bijkomende beroepskwalificatie betekent evenwel volledige realisatie van de competenties van de beroepskwalificatie. Op die manier komt het specifieke gedeelte van de studierichting op gespannen voet te staan met de ambitieuze basisvorming.

⁶ [Kwalificatieniveaus | De Vlaamse Kwalificatiestructuur](#)

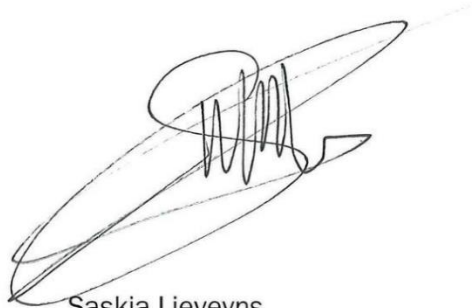
De toevoeging van 'Operator print- en freesmachines' (VKS niveau 4) is helemaal niet evident vanuit het perspectief van het beperkt aantal scholen die zich specialiseren in grafische studierichtingen. De toevoeging maakt geen deel uit van de kernactiviteiten van de sector. Het zou bovendien voor de scholen een aanzienlijke investering in infrastructuur betekenen.

In het overleg met de onderwijsverstrekkers, voorafgaand aan de adviesvraag aan de Vlor, gaf AHOVOKS aan dat het opnemen van drie beroepskwalificaties in de onderwijskwalificatie Printmedia, voor een brede onderbouw zorgt. De derde graad arbeidsmarktfinaliteit heeft als uitgangspunt een rechtstreekse voorbereiding op participatie op de arbeidsmarkt zonder dat er vervolgstudies nodig zijn. Op dat niveau is een gespecialiseerde opleiding gewenst. De brede onderbouw is eerder van toepassing op de brede basisvorming.

Om al de genoemde redenen geeft de Vlor een ongunstig advies voor het voorstel van actualisering van de onderwijskwalificatie Printmedia en de onderliggende studierichting Printmedia in de tweede graad arbeidsmarktfinaliteit.

Marleen Colpin
secretaris Raad Secundair Onderwijs

Saskia Lieveyns
voorzitter Raad Secundair Onderwijs

Bronnen

[Kwalificatieniveaus | De Vlaamse Kwalificatiestructuur](#)

Vlaamse Onderwijsraad, Raad Secundair Onderwijs. [Advies over de modernisering van het studieaanbod in het secundair onderwijs](#), 21 februari 2017.

Vlaams Ministerie van Onderwijs en Vorming (2014, 31 januari). [Besluit van de Vlaamse Regering houdende de uitvoering van het decreet van 30 april 2009 betreffende de kwalificatiestructuur, wat betreft de erkenning van onderwijskwalificaties van niveau 1 tot en met niveau 4 en tot wijziging van het besluit van de Vlaamse Regering van 11 januari 2013 houdende de uitvoering van het decreet betreffende de kwalificatiestructuur van 30 april 2009 inzake de erkenning van onderwijskwalificaties voor het secundair na secundair onderwijs en het hoger beroepsonderwijs.](#)

Vlaams Ministerie van Onderwijs en Vorming (2007, 3 augustus). [Besluit van de Vlaamse Regering van 6 juli 2007 tot vaststelling van de indienings- en adviseringsprocedure voor voorstellen van nieuwe structuuronderdelen in het secundair onderwijs dat niet of niet automatisch tot een onderwijskwalificatie leidt.](#)